

Co víme o amerických volbách

30.ledna 2008 Jan Eric Surotchak

V době konání primárních voleb ve Spojených státech a devět měsíců před volbami 4. listopadu je stále mnoho neznámého o tom, jak příští volby dopadnou. Budou Demokráté schopni udržet svoji těsnou většinu v Senátu a o něco větší převahu ve Sněmovně reprezentantů? Budou Republikáni schopni udržet Bílý dům třetí funkční období s odchodem George Bushe? Žádnou z otázek nelze dnes jasně zodpovědět.

Existuje několik otázek, které by měly být zodpovězeny

- Za prvé - co je v sázce? Jednoduchá odpověď zní, že v sázce je hodně. V těchto volbách budou voliči volit 432 členů 111. Kongresu, každého v jednomandátovém obvodu; 33 senátorů (1/3 Senátu je volena každé dva roky) z různých států, a návrhy delegátů, kteří budou vybírat dalšího prezidenta Spojených států, který se ujme úřadu 21.ledna 2009. Dále bude voleno 11 guvernérů, stejně jako velké množství členů státních sněmoven a senátů. Volen bude rovněž velký počet regionálních zástupců. Výsledek tohoto zápasu může naznačit budoucí politické směřování země.
- Za druhé - co to bude stát? Bezpochyby jde o nejdražší sérii volebních kampaní vůbec kdy pořádaných ve Spojených státech, z celkovými očekávanými náklady v prezidentském zápase přesahujícími 1 miliardu dolarů.

Podle dotazníku vyplněného každým z kandidátů na prezidenta, bitva o zisk peněz je velmi intenzivní. Na republikánské straně získal do konce září 2007 bývalý starosta New Yorku Rudy Giuliani 45 milionů dolarů, bývalý guvernér státu Massachusetts Mitt Romney 44 milionů, senátor John McCain 30 milionů a bývalý guvernér Arkansasu Mike Huckabee 2,3 milionů. Na demokratické straně získala Hillary Clintonová i Barack Obama shodně po 79 milionech dolarů, senátor John Edwards následoval s 30 miliony. Někteří kandidáti si ponechali peníze z předchozích kampaní, které neutratili v probíhajících primárních volbách, zatímco další mají dostatek financí, které mohou použít na kampaň.

- Za třetí - kolik kandidátů soupeří? Jednoduchá odpověď zní: mnoho, ale méně než před několika týdny. Tyto volby jsou prvními za osmdesát let, ve kterých ani stávající prezident ani viceprezident nekandidují za žádnou stranu, což značí velmi otevřené pole, a dokazuje to velký počet kandidátů ve dvou největších stranách. V době psaní tohoto článku identifikoval Washington Post celkem pět kandidátů na straně Demokratů (pokles z devíti na začátku) a osm na straně Republikánů (z původních čtrnácti na začátku). Vážnými kandidáty na straně Demokratů jsou Obama a Clintonová, přičemž ambice Johna Edwardse rapidně klesají. Na straně Republikánů jsou kompetentními kandidáty Giuliani, Huckabee, McCain a Romney, přičemž další již jsou, či v nejbližší době budou, mimo hru. V den psaní článku - 22. ledna - krátce po volebním výboru v Nevadě a primárkách v Jižní Karolině - vedl McCain většinu průzkumů v souboji o republikánskou nominaci v průměru o 10 procent, mezi Demokraty vítězila Clintonová v průměru o 9 procent nad Obamou. Souboj ani v jednom táboře zatím stále není rozhodnut, proto nemůže být žádné překvapení vyloučeno.
- Za čtvrté - kdy budeme skutečně vědět, kdo bude kandidovat? Primární volby budou pokračovat do června, ale poprvé od Republikánského Konventu v roce 1976 je možné, že tento rok by mohl být počet aktuálních delegátů volených na volebních výborech a primárkách důležitý, mezitím tato čísla reprezentují aktuální sílu kandidátů, kteří půjdou do nominančního konventu - v případě Demokratů v srpnu v Denveru a Republikánů v Minneapolis-Svatý Pavel v září. Velký počet primárek se bude konat ve stejný čas v tzv. „Super-úterý“, 5. února, a může situaci vyjasnit, ale mnoho Američanů věří, že nominančí souboje budou pokračovat i poté.

- Za páté - co volební atmosféra naznačuje o tom, který kandidát může být nejkompentnější? Pokud sledujeme kritéria „správná cesta/špatná cesta“, z volebních průzkumů a sdělovacího úsilí kandidátů je zřejmé, že voliči touží po změně, nicméně ta musí být vymezena. V rozpětí mezi 72 % do 23 % Američanů v průzkumech říká, že země jde špatnou cestou a podpora prezidenta Bushe se nyní pohybuje v průměru okolo 34 %. Republikáni jsou tak konfrontováni s vážnou překážkou, jak udržet Bílý dům. Na druhou stranu, výzkumy také říkají, že voliči jsou méně spokojeni s prací Demokrata kontrolovaného Kongresu - v rozmezí od 70 % do 24 %. A poprvé za několik měsíců překonal potenciální kandidát Republikánů John McCain v celonárodních průzkumech Hillary Clintonovou.

50 volebních klání

Pro shrnutí - ti kdo skutečně rozumějí americké politice, budou sledovat pozice jednotlivých kandidátů v každém z padesáti států tím více, čím se budeme blížit listopadu. Prezidentské volby nejsou v tomto smyslu národními volbami, ale spíše sérií padesáti jednotlivých voleb zaměřených na získání 270 z 538 křesel ve Volebním shromáždění. Až v létě budeme svědky, jak se kandidáti zaměřují na reklamu a programy pro získání hlasů v kritických „přelétavých státech“, které někdy volí Republikány a někdy Demokraty. Rozhodne se právě v těchto státech, zda kandidát volby vyhraje či - prohraje.